

Psychological and Situational factors Related to Altruistic Behavior of Students in Phuttha Monthon District, Nakornpathom Province ¹

Watchirathan Khemthong ²

Supaporn Tanachanan ³

Oraphin Choochom ⁴

Received: September 19, 2012

Accepted: September 27, 2012

Abstract

This study has three purposes: 1) to examine altruistic behaviors of students who were in different psychosocial situations and from different backgrounds, 2) to study effects of the interactions between psychosocial factors and situations on students' altruistic behaviors, and 3) to examine predictive power of psychosocial factors and situations on altruistic behaviors. The sample used in this study consisted of 341 high-school students from two schools: a boarding and a day schools. Independent variables used were drawn from interactionism model and tree of ethics which were the conceptual frameworks of this study. Data were collected by using eight questionnaires each of which contained 10-24 questions with high alpha coefficients ranging between .76 - .92. Data analyses were done using t-test for independent, two-way ANOVA, and multiple regression analysis using enter method. Descriptive statistics indicated that students who had higher altruistic behaviors attended boarding schools, had high social supports, had good parent, teacher, and friend models, had future and self-control orientations, and had positive attitudes toward altruistic behaviors. Multiple regression analyses indicated that social support, better parent, teacher, and friend models, and future and self-control orientations were significant predictors of altruistic behaviors in day-school students ($r^2 = 37.1$).

Keyword: Altruistic, Prosocial, Helping

¹ Thesis for the Master Degree in Applied Behavioral Science Research, Srinakharinwirot University

² Graduate Student, Master degree in Applied Behavioral Science Research, Srinakharinwirot University
E-mail: w11223344@hotmail.com, Tel. 668-4083-8988

³ Lecturer in Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

⁴ Associate Professor in Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

ปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสียสละของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม¹

วัชรวิธาน เข้มทอง²

สุภาพร ธนะชานันท์³

อรพินทร์ ชูชม⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยความสัมพันธ์เปรียบเทียบครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อ 1) เปรียบเทียบพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนที่มีปัจจัยทางจิต สถานการณ์ และภูมิหลังแตกต่างกัน 2) ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ และ 3) ศึกษาปัจจัยและปริมาณการทำนายพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่วิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 2 แห่ง จำนวน 341 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามระดับชั้น และประเภทโรงเรียน โดยเก็บข้อมูลจากแบบวัดมาตราส่วนรวมค่า จำนวน 8 ฉบับ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค อยู่ระหว่าง .76 ถึง .92 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติวิเคราะห์ค่าที่ ความแปรปรวนแบบสองทาง และวิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แบบเข้าร่วม (Enter) ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนประจำมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนไปกลับ 2) นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสียสละมากจะพบในกลุ่มนักเรียนที่มีการสนับสนุนทางสังคมมาก มีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อนมาก มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนมาก และมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละมาก 3) พบตัวทำนายสำคัญที่สามารถทำนายพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนตามลำดับ คือ 1) การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน 2) การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดา และเพื่อน และ 3) ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมเสียสละ ได้ร้อยละ 37.1

คำสำคัญ : เสียสละ เอื้อสังคม การช่วยเหลือผู้อื่น

¹ ปริญญาโทระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

E-mail: w11223344@hotmail.com , Tel. 668-4083-8988

³ อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

⁴ รองศาสตราจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคนให้เป็นคนดีนั้นได้มีการปฏิบัติกันมานานแล้ว เริ่มจากทางศาสนาและทางครอบครัว สื่อมวลชนและโรงเรียน จึงกล่าวได้ว่า สถาบันทางสังคมต่างช่วยกันพัฒนาเด็กและเยาวชนทางด้านศีลธรรมและจริยธรรมโดยพร้อมเพรียงกัน แต่ประสิทธิผลของการพัฒนายังไม่เป็นที่น่าพอใจยังเกิดช่องว่างของการลดและขจัดปัญหาในสังคมไทยมากยิ่งขึ้น (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2538: 48)

ปัญหาที่พบในปัจจุบัน คือ วัยรุ่นไทย ส่วนใหญ่ยังขาดจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม มีพฤติกรรมที่เห็นพวกพ้องเป็นสำคัญ คำนึงถึงผลประโยชน์ ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ขาดระเบียบวินัย เอาแต่ใจ เอาแต่ได้ ไม่รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม (โกวิท วรพิพัฒน์, 2535: 27) รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อพฤติกรรมการเสียสละเป็นอย่างมาก โดยในวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2550 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้ การอาสาช่วยเหลือสังคมเป็นวาระแห่งชาติ และมีการขับเคลื่อนมาตรการต่าง ๆ ให้ข้าราชการเข้าร่วมในงานอาสาสมัครในภาวะปกติและวิกฤต (ศูนย์ส่งเสริมการให้และการอาสาช่วยเหลือสังคม, 2550) นอกจากนั้นยังระบุถึงพฤติกรรมเสียสละไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) และฉบับที่ 11 (2555 – 2559) ยังคงให้ความสำคัญในการพัฒนาความเสียสละของประชาชน เพราะสังคมไทยต้องเผชิญกับวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรม จากความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น ดังนั้นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและความมีน้ำใจจึงน้อยลง ต่างแก่งแย่งเอาเปรียบซึ่งกันและกันทำให้ขาดการยึดถือประโยชน์ของส่วนรวม

จากนโยบายของประเทศดังกล่าว จึงมีความจำเป็นในการพัฒนาความเสียสละด้วย การปลูกฝังพฤติกรรมเสียสละให้แก่เยาวชนไทยด้วยการถ่ายทอดค่านิยมของการเสียสละ โดยผ่านสถาบันทางศาสนาและสถาบันการศึกษา (สมศักดิ์ ศรีสันติกุล, 2551: 159) ระบบการศึกษาที่ดีต้องควบคู่กับจริยธรรม การส่งเสริมนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาด้านการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและการมีมนุษยธรรม (ดวงเดือน พันธมนาวิน,

2538: 89) ถ้าโรงเรียนมีการปรับตัว นำเรื่องคุณธรรมนำความรู้มาเป็นเรื่องใหญ่ก็จะทำให้สังคมเป็นสังคมที่ดีงามและอยู่เย็นเป็นสุข (ประเวศ วะสี, 2550: 4)

นักเรียนช่วงอายุระหว่าง 14-19 ปี เป็นช่วงวัยที่เริ่มมีความสามารถทางการรู้ การคิด และสติปัญญาที่ใกล้เคียงกับผู้ใหญ่ที่จึงควรได้รับการพัฒนาเรื่องการเห็นแก่ส่วนรวมและการมีมนุษยธรรม โดยเริ่มตั้งแต่การไม่เห็นแก่ตัว และรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม และประเทศชาติ (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2538 : 89) หากทุกคนในสังคมมีพฤติกรรมเสียสละย่อมทำให้สังคมมีการพัฒนาในทางที่ดี สังคมเป็นปกติสุขและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้มากยิ่งขึ้นได้

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เนื่องจากมีโรงเรียนที่มีลักษณะเป็นโรงเรียนประจำ คือ โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ซึ่งมีการจัดการเรียน การสอนในรูปแบบของโรงเรียนประจำ เพื่อให้นักเรียนใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ในการพัฒนาอัจฉริยภาพของตนเอง และโรงเรียนยังได้จัดกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะกิจกรรมที่จะช่วยสนับสนุนให้นักเรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีความเสียสละ ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสำนึกที่จะตอบแทนชาติบ้านเมืองตามความสามารถของตนด้วยการทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่สังคม และยังได้มีโอกาสอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างกันและกันด้วย (โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์, 2549: 9; 2554: 1-3)

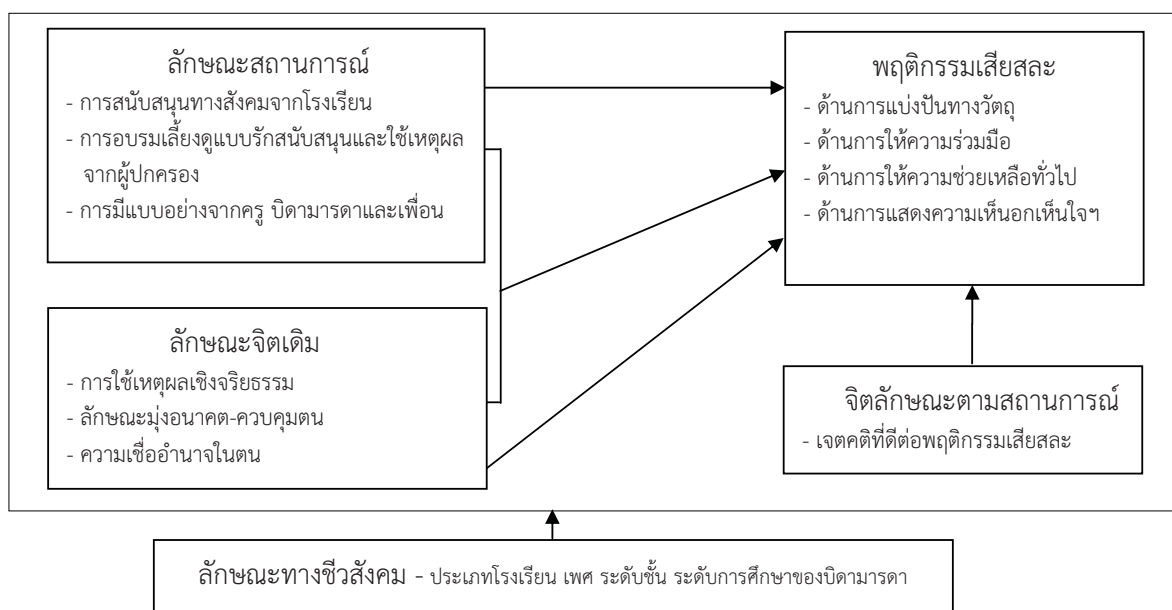
ผลการวิจัยในครั้งนี้จะช่วยบ่งชี้ ปัจจัยสำคัญที่ควรให้การส่งเสริมนักเรียนกลุ่มนี้ได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมเสียสละเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้าง ทั้งที่เป็นกลุ่มปัจจัยลักษณะทางสถานการณ์ กลุ่มปัจจัยทางจิตลักษณะเดิม และกลุ่มปัจจัยทางจิตลักษณะตามสถานการณ์ ที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเสียสละของนักเรียนดังกล่าวกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนที่มีปัจจัยทางจิต สถานการณ์ และภูมิหลังแตกต่างกัน
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิต และสถานการณ์ที่มีผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน
3. เพื่อศึกษาปริมาณการให้นายพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนด้วยปัจจัยทางจิต และปัจจัยทางสถานการณ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้กำหนดให้พฤติกรรมเสียสละของนักเรียน หมายถึง การกระทำเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น โดยสมัครใจ และไม่ได้คาดหวังผลตอบแทนไว้ล่วงหน้า โดยแสดงออกใน 4 รูปแบบ คือ 1) การแบ่งปันวัตถุ 2) การให้ความร่วมมือ 3) การให้ความช่วยเหลือทั่วไป 4) การแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามปฏิบัติการ

สาเหตุของพฤติกรรมเสียสละกำหนดโดยใช้รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) (งามตา วินิตานนท์ และ อุษา ศรีจินดารัตน์, 2551: 17 อ้างอิงจาก Magnusson & Endler, 1977) เป็นกรอบแนวคิดในการประมวลเอกสารเพื่อกำหนดตัวแปรเชิงสาเหตุของพฤติกรรมเสียสละ ประกอบด้วยตัวแปร 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มจิตลักษณะเดิมกับพฤติกรรมเสียสละ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538) มาเป็นกรอบในการกำหนดตัวแปรทางจิตที่มีความเกี่ยวข้องกับการพฤติกรรมเสียสละ

การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวนี้ จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจหรือ แรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆ ของบุคคล หลักฐานการวิจัย พบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม (วันดี ละอองทิพรส, 2540 : 59) และพฤติกรรมเสียสละ (ประยุทธ์ กมลเมือง, 2543: 47) จึงแสดงว่านักเรียนที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากจะมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมน้อย

ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกล เล็งเห็นสิ่งที่จะเกิดกับตน

ในอนาคตและเล็งเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดในอนาคต รวมทั้งการควบคุมตนเองของบุคคลเพื่อได้ประโยชน์ที่ดีกว่าหรือสำคัญกว่าที่จะมีมาในอนาคต หลักฐานการวิจัย พบว่าลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองมีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางพุทธ (สุจินดา มูลผล, 2548) และพฤติกรรมเชิงจริยธรรม (จิราภรณ์ สุทธิรักษ์, 2545) จึงแสดงว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองมากมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองน้อย

ความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อเกี่ยวกับผลหรือสิ่งที่ได้รับ ความสำเร็จ ความล้มเหลว หรือความเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ ว่าเกิดจากการกระทำความสามารถ ทักษะและความพยายามของตนเองมากกว่าอิทธิพลภายนอกหรือสังคม หลักฐานการวิจัย พบว่าความเชื่ออำนาจในตนมีความเกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะ (เจษฎา หนูรุ่ง, 2551 : 93) และพฤติกรรมอาสา (คมนา วัชรธานินท์, 2546) จึงแสดงว่านักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนมากมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อย

กลุ่มลักษณะสถานการณ์กับพฤติกรรมเสียสละ

การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนว่าได้รับการช่วยเหลือจากครู เจ้าหน้าที่ และผู้บริหารโรงเรียน ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านอารมณ์ หรือกำลังใจ 2) ด้านวัตถุหรือทรัพยากร 3) ด้านข้อมูลข่าวสาร และ 4) ด้านการให้คำปรึกษาหารือ การให้คำแนะนำ หลักฐานการวิจัย พบว่าการสนับสนุนทางสังคมมีความเกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะ (โกศล มีความดี, 2547) และพฤติกรรมอาสา (คมนา วัชรธานินท์, 2546) จึงแสดงว่านักเรียนที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมากมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนน้อย

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครอง หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนว่าบิดามารดาปฏิบัติต่อตนเองด้วยการแสดงความรักใคร่เอาใจใส่ สนใจทุกข์สุข มีความใกล้ชิดสนิทสนม โดยการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาและให้ความสำคัญแก่บุตร

ประกอบกับการอธิบายเหตุผลให้แก่บุตรในขณะที่มีการส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของบุตร หรือลงโทษบุตร โดยใช้วิธีการให้รางวัลและลงโทษบุตรอย่างเหมาะสมต่อการกระทำของบุตรมากกว่าที่จะปฏิบัติต่อบุตรตามอารมณ์ของตนเอง หลักฐานการวิจัย พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม (ปฏิมากร ศิริเดช, 2549: 63) จึงแสดงว่านักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครองมากมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครองน้อย

การมีแบบอย่างพฤติกรรมจากครู บิดามารดา และเพื่อน หมายถึง การที่นักเรียนได้พบเห็นแบบอย่างการกระทำของครู บิดามารดาหรือผู้ปกครอง และเพื่อนในการช่วยเหลือผู้อื่น หลักฐานการวิจัยพบว่า การมีแบบอย่างพฤติกรรมจากครู บิดามารดา และเพื่อนมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเอื้อเพื่อ (จรรยา นาคะรัตน์, 2528) และพฤติกรรมเสียสละ (ประยุทธ์ กมลเมือง, 2543) จึงแสดงว่านักเรียนที่มีแบบอย่างพฤติกรรมจากครู บิดามารดา และเพื่อนมากมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีแบบอย่างพฤติกรรมจากครู บิดามารดา และเพื่อนน้อย

กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์กับพฤติกรรมเสียสละ

เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ หมายถึง ความรู้สึกหรือความเชื่อที่บุคคลมีต่อการเสียสละว่าดี มีคุณมากกว่ามีโทษ ความชอบหรือความพอใจ และความพร้อมในการเสียสละ หลักฐานการวิจัย พบว่าเจตคติที่ดีมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม (สุกานดา นิมทองคำ, 2535) และพฤติกรรมอาสา (คมนา วัชรธานินท์, 2546) จึงแสดงว่านักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละมากมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละน้อย

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังแตกต่างกันมีพฤติกรรมเสียสละแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่มีจิตและสถานการณ์แตกต่างกันมีพฤติกรรมเสียสละแตกต่างกัน
3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ส่งผลต่อพฤติกรรมเสียสละ
4. ตัวแปรลักษณะสถานการณ์ 3 ตัวแปร ตัวแปรจิตลักษณะเดิม 3 ตัวแปร และตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ 1 ตัวแปร รวม 7 ตัวแปรร่วมกันสามารถทำนายพฤติกรรมเสียสละได้มากกว่าตัวทำนายกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพียงกลุ่มเดียว อย่างน้อย 5%

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ จำนวน 724 คน และโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม จำนวน 860 คน รวมทั้งสิ้น 1,584 คน

กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ตามประเภทโรงเรียนและระดับชั้น ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ปีการศึกษา 2554 จำนวน 156 คน และนักเรียนโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม จำนวน 185 คน รวม 341 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดตัวแปรดังให้นิยามปฏิบัติการไปแล้วข้างต้น เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง นำมาจากผู้อื่น และปรับปรุงจากผู้อื่น จำนวน 8 ฉบับ และได้ทำการหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ที่มีความรู้ ความเข้าใจในด้านที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ต้องการวัดเป็นอย่างดี เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาในแบบวัดแต่ละฉบับว่าสามารถวัดได้ถูกต้องตรงตามจุดประสงค์ของเนื้อหาที่จะวัด โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ (Index of item-objective congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC = 0.66 – 1.00

2. การหาค่าจำแนกรายข้อ (Item Discrimination) ผู้วิจัยนำแบบวัดแต่ละฉบับที่ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มครูที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยการหาความสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (Item - total correlation) แล้วเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีความสัมพันธ์ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ซึ่งในการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อในงานวิจัยนี้พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .20 - .71

3. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) การหาความเชื่อมั่นของแบบวัดที่ใช้ใน การวิจัยครั้งนี้ จะทำหลังจากการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อแล้ว จากนั้นเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติและได้รับการปรับปรุงจนมีเนื้อหาครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัด แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายในด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ในงานวิจัยนี้ พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง .88 ถึง .92

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (t-test) สำหรับการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1-2 2) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two - way analysis of variance) สำหรับการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 3) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) แบบเข้ารวม (Enter) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน พบว่า นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนประจำมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนไปกลับอย่างชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 74.88 และ 68.23) จากผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของโรงเรียนประจำ กินนอนใน

โรงเรียน ทำกิจกรรมประจำวัน เรียนหนังสือและทำกิจกรรมทุกอย่างอยู่ในโรงเรียน เป็นผู้ที่มีความประพฤติดีเสียสละมากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนไปกลับ

นอกจากนี้ การที่นักเรียนมีบิดาหรือมารดาที่มีการศึกษามากนั้น ส่งผลให้นักเรียนมีความประพฤติดีเสียสละมากกว่านักเรียนที่บิดาหรือมารดาไม่มีการศึกษาน้อย แสดงให้เห็นว่าการศึกษาของบิดามารดามีส่วนเป็นอย่างมาก

มาก ในการส่งเสริมพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน อาจเป็นเพราะบิดามารดาผู้ที่มีการศึกษามากนั้นเป็นผู้มีความรู้ มีทักษะกระบวนการ มีความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู ปกป้องให้นักเรียนหรือบุตรในความปกครองทำพฤติกรรมเสียสละได้ดีกว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาน้อย สอดคล้องตามสมมติฐานข้อที่ 1 ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน

ลักษณะเบื้องต้น		จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่า
โรงเรียน	ประจำ	178	71.21	8.5	$t = 7.35^*$
	ไปกลับ	213	64.28	10.2	
เพศ	ชาย	196	68.17	9.4	$t = 1.45$
	หญิง	195	66.70	10.7	
ระดับชั้น	มัธยมศึกษาปีที่ 4	127	66.18	10.3	$F = 1.85$
	มัธยมศึกษาปีที่ 5	133	67.50	9.8	
	มัธยมศึกษาปีที่ 6	131	68.59	10.0	
ระดับการศึกษาของบิดา	น้อย (ต่ำกว่าปริญญาตรี)	157	65.50	10.6	$t = 3.14^*$
	มาก (ปริญญาตรีขึ้นไป)	234	68.73	9.5	
ระดับการศึกษาของมารดา	น้อย (ต่ำกว่าปริญญาตรี)	162	64.82	10.5	$t = 4.42^*$
	มาก (ปริญญาตรีขึ้นไป)	229	69.28	9.3	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน พบว่านักเรียนที่มีลักษณะสถานการณ จิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์แตกต่างกันมีพฤติกรรมเสียสละแตกต่างกัน สอดคล้องตามสมมติฐานข้อที่ 2 ดังแสดงในตาราง 2 โดยในรายละเอียด พบว่า

2.1) นักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมากเป็นผู้ที่มีความประพฤติดีเสียสละมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนน้อย (ค่าเฉลี่ย 71.88 และ 62.85)

2.2) นักเรียนที่มีแบบอย่างจากครู บิดามารดา และเพื่อนมากเป็นผู้ที่มีความประพฤติดีเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อนน้อย (ค่าเฉลี่ย 71.10 และ 63.19)

2.3) นักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละมากเป็นผู้ที่มีความประพฤติดีเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละน้อย (ค่าเฉลี่ย 69.52 และ 64.62)

2.4) นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนมากเป็นผู้ที่มีความประพฤติดีเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนน้อย (ค่าเฉลี่ย 68.84 และ 65.30)

2.5) นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรัก
สนับสนุนและใช้เหตุผลมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเสียสละ
มากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรัก
สนับสนุน และใช้เหตุผลน้อย (ค่าเฉลี่ย 68.96 และ
65.06)

2.6) นักเรียนที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมาก
เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีการใช้
เหตุผลเชิงจริยธรรมน้อย (ค่าเฉลี่ย 69.02 และ 65.38)

2.7) นักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนมากเป็น
ผู้ที่มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีความเชื่อ
อำนาจในตนน้อย (ค่าเฉลี่ย 69.09 และ 65.74)

จากผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการที่นักเรียนมี

ลักษณะสถานการณ์ จิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะ
ตามสถานการณ์มาก มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่า
นักเรียนที่มีลักษณะสถานการณ์ จิตลักษณะเดิม และ
จิตลักษณะตามสถานการณ์น้อย ดังนั้นการส่งเสริมให้
นักเรียนมีพฤติกรรมเสียสละควรมีการส่งเสริมนักเรียน
ด้านลักษณะสถานการณ์ จิตลักษณะเดิม และจิต
ลักษณะตามสถานการณ์ ซึ่งได้แก่ การสนับสนุนทาง
สังคมจากโรงเรียน การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดา
และเพื่อน การมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ
ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก
สนับสนุนและใช้เหตุผล การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
และความเชื่ออำนาจในตน ดังในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนที่มีลักษณะสถานการณ์ จิตลักษณะเดิม และ
จิตลักษณะตามสถานการณ์แตกต่างกัน

ตัวแปร	กลุ่ม	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่า t
การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน	มาก	195	72.17	8.9	10.49*
	น้อย	196	62.72	8.9	
การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล	มาก	238	68.96	10.3	3.81*
	น้อย	153	65.06	9.3	
การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดา และเพื่อน	มาก	206	71.70	9.0	9.89*
	น้อย	184	62.65	9.0	
การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	มาก	219	69.02	10.2	3.58*
	น้อย	170	65.38	9.6	
ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน	มาก	199	69.85	9.9	4.98*
	น้อย	192	64.93	9.6	
ความเชื่ออำนาจในตน	มาก	198	69.09	9.3	3.33*
	น้อย	193	65.74	10.6	
เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ	มาก	208	70.21	9.4	5.94*
	น้อย	180	64.37	10.0	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน
พฤติกรรมเสียสละของนักเรียนเมื่อพิจารณาตามจิต

ลักษณะและลักษณะสถานการณ์แตกต่างกัน พบผล
ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนเมื่อพิจารณาตาม
จิตลักษณะและลักษณะสถานการณ์แตกต่างกัน

	จำนวน	แสดงค่าเอฟ			% ทำนาย
		(ก)	(ข)	ก x ข	
การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (ก) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (ข)	389	94.45*	<1	<1	22.4
การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (ก) ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน (ข)	391	104.57*	20.84*	<1	26.2
การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (ก) ความเชื่ออำนาจในตน (ข)	391	101.48*	3.58*	2.88	23.3
การมีแบบอย่างฯ (ก) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (ข)	388	79.86*	<1	<1	20.4
การมีแบบอย่างฯ (ก) ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน (ข)	390	80.81*	9.94*	1.69	22.6
การมีแบบอย่างฯ (ก) ความเชื่ออำนาจในตน (ข)	390	84.49*	<1	1.21	20.5
การอบรมเลี้ยงดูฯ (ก) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (ข)	388	10.99*	8.48*	<1	6.1
การอบรมเลี้ยงดูฯ (ก) ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน (ข)	391	9.82*	14.88*	3.54	9.0
การอบรมเลี้ยงดูฯ (ก) ความเชื่ออำนาจในตน (ข)	391	9.91*	4.35*	1.22	5.3

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนเมื่อพิจารณาตามจิตลักษณะและลักษณะสถานการณ์แตกต่างกัน พบว่า ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่าง จิตลักษณะและลักษณะสถานการณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

4. การทำนายพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนโดยใช้กลุ่มสถานการณ์ กลุ่มจิตลักษณะเดิม และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์เป็นตัวทำนาย พบว่า ตัวแปร รวมทั้ง 3 กลุ่มตัวแปร รวม 7 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมเสียสละได้ร้อยละ 37.1 (ตาราง 4) ในขณะที่ตัวทำนายชุดที่ 1 คือ ลักษณะสถานการณ์ สามารถทำนายได้มากที่สุด ใน 3 กลุ่มตัวแปร ทำนายได้ร้อยละ

ละ 35.5 จึงแตกต่างเพียงร้อยละ 1.6 ซึ่งน้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4

ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ผลการทำนายพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนพบตัวทำนายสำคัญ คือ การสนับสนุนทางสังคม การมีแบบอย่างพฤติกรรมจากครู บิดามารดาและเพื่อน และลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (มีค่าเบต้า .36 , .26 และ .13 ตามลำดับ) ดังนั้นหากสถานศึกษาจะมีการพัฒนาพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนจึงควรพัฒนา ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การมีแบบอย่างพฤติกรรมจากครู บิดามารดาและเพื่อน และลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน เป็น 3 ลำดับแรก

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบการทำนายพฤติกรรมเสี่ยงด้วยตัวทำนายสำคัญ 4 ชุด

ชุดที่ 1(1,2,3)				ชุดที่ 2(4,5,6)				ชุดที่ 3(7)				ชุดที่ 4(1,2,3,4,5,6,7)				% แตกต่าง
จำนวน คน	% ทำนาย	ตัว ทำนาย	ค่าเบต้า	จำนวน คน	% ทำนาย	ตัว ทำนาย	ค่าเบต้า	จำนวน คน	% ทำนาย	ตัว ทำนาย	ค่าเบต้า	จำนวน คน	% ทำนาย	ตัว ทำนาย	ค่าเบต้า	
389	35.5	1,3	.36.30	388	10.8	5,4,6	.16.12.12	387	12	7	.28	384	37.1	1,3,5	.36.26.13	1.6

หมายเหตุ: ตัวทำนายที่ 1 หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน

2 หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครอง

3 หมายถึง การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อน

4 หมายถึง การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

5 หมายถึง ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน

6 หมายถึง ความเชื่ออำนาจในตน

7 หมายถึง เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสี่ยง

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

ประการแรก ผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนนักเรียน ดังนี้ 1) จัดโครงการอบรมสัมมนา จัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการเสี่ยง 2) ในการจัดกิจกรรมเสี่ยงควรเชิญชวนผู้ปกครอง และครูเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ด้วย เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดา และเพื่อน ส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยง 3) ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมหรือจัดการอบรมที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน นั่นคือ ส่งเสริมความสามารถในการคาดการณ์ไกล เล็งเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งส่งเสริมการควบคุมตนเองของนักเรียน เพื่อได้ประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่กว่า หรือสำคัญกว่าที่จะมีมาในอนาคต เนื่องจากพบผลว่า ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน

นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนประเภทไปกลับควรมุ่งเน้นการพัฒนานักเรียนตามรูปแบบของโรงเรียนประจำมากขึ้น เพราะผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนประจำมีพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่านักเรียนโรงเรียนไปกลับ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนไปกลับควรพัฒนานักเรียนเพิ่มเติมดังนี้ 1) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมช่วยเหลือผู้อื่น ช่วงเย็นของวันจันทร์-ศุกร์ วันเสาร์อาทิตย์ หรือช่วงปิดภาคเรียนให้แก่ นักเรียนมากยิ่งขึ้น 2) ส่งเสริมการจัดค่ายบำเพ็ญประโยชน์ โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อ

กำกับ ดูแล ให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนในการทำกิจกรรม

ประการที่สอง ผู้บริหารโรงเรียน ครู และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนควรให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนในการทำพฤติกรรมเสี่ยง 4 ลักษณะ คือ 1) ให้ความช่วยเหลือด้านอารมณ์ หรือการให้กำลังใจแก่นักเรียน ทั้งก่อนทำพฤติกรรม ระหว่างทำพฤติกรรม หรือหลังการทำพฤติกรรม 2) ให้ความ

ช่วยเหลือด้านวัตถุหรือทรัพยากร เช่น การให้ยืมวัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น 3) ให้ความช่วยเหลือด้วยการให้ข้อมูลข่าวสาร โดยการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง และควรกระทำอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการกระตุ้นพฤติกรรมเป็นระยะ และ 4) ให้ความช่วยเหลือด้วยการให้คำปรึกษาหรือการให้คำแนะนำแก่นักเรียน และ 5) ควรเข้าร่วมกิจกรรมกับนักเรียนเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งเป็นการแสดงพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างในการเสี่ยงแก่นักเรียนด้วย

ประการที่สาม ผู้ปกครองของนักเรียนควรเป็นแบบอย่างในการเสี่ยงให้แก่ นักเรียน เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์กับชุมชน การบริจาค การให้ทานแก่ผู้อื่น เป็นต้น ซึ่งในการทำกิจกรรมเหล่านี้ ผู้ปกครองควรให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมนั้น หรือได้มีโอกาสในการสังเกตการณ์ เพื่อให้นักเรียนได้พบเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเสี่ยงของผู้ปกครองจะเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน

ประการที่สี่ จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถระบุกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสียสละน้อย ซึ่งได้แก่ 1) นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนไปกลับ 2) นักเรียนที่มารดามีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และ 3) นักเรียนในที่มีบิดามีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จึงควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมเสียสละของ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลพบตัวแปรสำคัญที่ทำนายพฤติกรรมเสียสละได้อย่างเด่นชัด คือ 1) การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน 2) การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดา และเพื่อน และ 3) ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน ตัวแปรดังกล่าวสามารถทำนายพฤติกรรมเสียสละ ในกลุ่มรวมได้ร้อยละ 37.1 จากผลการวิจัยดังกล่าวเสนอให้นำตัวแปรสำคัญ ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดา และเพื่อน และลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน ไปสร้างเป็นกิจกรรมต้นแบบ และนำไปทำการวิจัยเชิงทดลอง ประเมินผล ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของต้นแบบก่อนนำไปใช้ฝึกอบรมพัฒนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่เหมาะสมแก่นักเรียนประเภทต่าง ๆ โดยควรพัฒนานักเรียนในกลุ่มที่ศึกษาในโรงเรียนไปกลับ กลุ่มที่มารดามีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และกลุ่มที่มีบิดามีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ

เอกสารอ้างอิง

โกวิท วรพิพัฒน์. (2535). *วัยรุ่นวัยสร้างสรรค์เพื่อสังคมไทย. คณะกรรมการพัฒนาการศึกษา*
โกศล มีคุณ. (2524). *การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะในการสวามิภักดิ์ของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา*.
ปริญญาณิพนธ์ วท.ต. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นักเรียนทั้ง 3 กลุ่มนี้เป็น 3 ลำดับแรก โดยการให้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การส่งเสริมการมีแบบอย่างจากครู บิดามารดา และเพื่อน และส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนให้แก่ นักเรียน ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า ทั้ง 3 ตัวแปรส่งผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนทั้งสิ้น

คมนา วัชรานันท์. (2546). *ปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของนักศึกษา*. ปริญญาณิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.

งามตา วนินทานนท์; และ อุษา ศรีจินดารัตน์.

(2551). *ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษาสภาพแวดล้อมทางครอบครัวและโรงเรียนที่มีต่อความสนใจและพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย: การวิจัยช่วงยาวหลายระยะ*. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 120.

กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จรรยา นาคะรัต. (2528). *ผลของตัวแบบสัญลักษณ์ที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. ปริญญาณิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิราภรณ์ สุทธิรักษ์. (2545). *การศึกษาเปรียบเทียบตัวแปรด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ ที่มีปัจจัยทางชีวสังคมและลักษณะทางจิตต่างกัน*. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เจษฎา หนูรุ่ง. (2551). *ปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติ

- ทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). *ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมการวิจัยและการพัฒนาบุคคล. โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์.*
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และ คนอื่นๆ. (2536). *รายงานการวิจัย เรื่องลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในสภาวะเสี่ยงในครอบครัวและแนวทางป้องกัน. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.*
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และ เพ็ญแข ประจันปัจจนึก. (2520). *จริยธรรมของเยาวชนไทย. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 21. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- ปฎิมากร ศิริเตชะ. (2549). *ศึกษาปัจจัยทางสังคม ลักษณะทางจิต และลักษณะทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- ประยุทธ กมลเมือง. (2543). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- ประเวศ วะสี. (2550). *แผนพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์. (2549). รายงานประจำปี 2549. นครปฐม: โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์. โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์. (2554). แผนการจัดการเรียนรู้และแผนการประเมินผล การเรียนรู้ฉบับย่อ รายวิชา ส30201 ทักษะชีวิต. นครปฐม: โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์.*
- วันดี ละอองทิพรส. (2540). *ความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมและพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- ศูนย์ส่งเสริมการให้และการอาสาช่วยเหลือสังคม. (2550). *วาระแห่งชาติการให้และการอาสาช่วยเหลือสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.*
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2551). *สังคมไทย : ลักษณะการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา. ขอนแก่น: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- สุจินดา มูลผล. (2548). *การศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางพุทธและพฤติกรรมกตัญญูกตเวทีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา. ปรินญาณินพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*